

VEZETŐI ÖSSZEFOGLALÓ

Európai Területi Társulás (ETT/EGTC) alapítása a Kárpát-medencében

A KEZDEMÉNYEZÉS JOGI HÁTTERE

Egyrészt: a **Helyi Önkormányzatok Európai Chartája** 10. cikk a helyi önkormányzatok egyesülési jogát definiálja. Az (1) bekezdés: „...**a helyi önkormányzatok jogosultak** arra, hogy hatáskörük gyakorlása körében közös érdekeltségű feladatok megoldása érdekében együttműködjenek, és törvényi keretek között **más helyi önkormányzatokkal társulást hozzanak létre.**”, majd a (2) bekezdés kiemeli a „...helyi önkormányzatoknak azt a jogát, hogy közös érdekeik védelmére és előmozdítására alakult szövetségnek, illetve **a helyi önkormányzatok nemzetközi szövetségének tagjai legyenek**” valamint a „helyi önkormányzatok – törvény által előírt feltételekkel – **jogosultak együttműködni más államokban működő önkormányzatokkal**”.

Másrészt: a Helyi és Regionális Önkormányzatokért Felelős Miniszterei által (2009, Utrecht) elfogadott, **„A Regionális Demokráciáról szóló Keretdokumentum”** három fő alapelv köré épül: a **szubszidiaritás**, a **társadalmi és területi kohézió**, és a szuverén államot alkotó elemek közötti **szolidaritás** (avagy „szövetségi” lojalitás) szükségessége, mely regionalizációs folyamatot kíván **elindítani, és meg akarja reformálni a helyi és regionális struktúráit**, amely a regionális tevékenység alábbi területein jelenik meg: **a kultúra és képzés, szociális védelem és egészségügy**, kiegyensúlyozott, **fenntartható fejlődés, természetvédelem, a biológiai sokszínűség** védelme és a **gazdaságpolitika** – ezek együtt hozzájáruljanak a helyi és regionális önkormányzatok megerősítéséhez, a **demokratizmus és a hatalom decentralizálása** elvein alapuló, **alulról felfelé épülő Európa szubnacionális kormányzati rendszeréhez**.

Harmadrészt: a **„Madridi Keretegyezmény”** megteremti a regionális és helyi önkormányzatok **határon átnyúló együttműködéseinek közjogi feltételeit**, amely három formában teszi lehetővé a szubnacionális együttműködést:

- *helyi és regionális közjogi egyezmények megkötését biztosítja,*
- *döntéshozó fórumként működő munkaközösségek létrehozását biztosítja (ide még ajánlás: „Gyakorlati útmutató határ menti együttműködéshez” - LACE gyakorlati kézikönyv, szerk.)*
- *valamint olyan jogi személyiséggel rendelkező közjogi célszövetségek létrehozását engedélyezi, amelyek képviselhetik tagjaikat a határon átnyúló kapcsolatokban is.*

Negyedrész: az **EU Parlament és a Tanács 1082/2006/EK Rendelete** szerint: az „Európa Tanács vívmányai különböző lehetőségeket és kereteket biztosítanak **a helyi és regionális hatóságok területi együttműködésére**. (5), a „területi együttműködés akadályainak legyőzése érdekében szükségeszerű egy közösségi szintű együttműködésre vonatkozó eszköz létrehozása, amely lehetővé teszi a Közösség (Unió – szerk.) területén jogi személyiséggel felruházott együttműködési csoportosulások, név szerint **európai területi együttműködési csoportosulások** (a továbbiakban: csoportosulás) **létrehozását**. A csoportosuláshoz történő csatlakozás önkéntes.” (8) „Helyénvaló a csoportosulásokat olyan joggal felruházni, mely szerint a **tagok nevében eljárhatnak**, különös tekintettel a csoportosulásokat alkotó regionális és helyi önkormányzatokra.” (9), a **...”regionális és helyi hatóságok, valamint a tagállamok pénzügyi kötelezettségét a csoportosulások megalakítása nem érinti**, sem a közösségi, sem a nemzeti alapok kezelése tekintetében (12)

Ötödrendben: 2007. évi XCIX. törvény az európai területi együttműködési csoportosulásról „ 1. § (1) A magyarországi székhelyű európai területi együttműködési csoportosulás (a továbbiakban: európai területi társulás) alapítására, szervezetére, működésére és megszűnésére az európai területi együttműködési csoportosulásról szóló, az Európai Parlament és a Tanács 2006. július 5-i 1082/2006/EK rendeletét (a továbbiakban: Rendelet) és az e törvényben meghatározott szabályokat kell alkalmazni. (3) A Rendelet 3. cikk (1) bekezdésének alkalmazásában Magyarország tekintetében a közbeszerzésekről szóló 2011. évi CVIII. törvény (a továbbiakban: Kbt.) 6. § (1) bekezdésének a)-f) pontja szerinti szervezeteket kell érteni (magyar jog szerinti tagok). Az európai területi társulásban a Kbt. 6. § (1) bekezdésének a)-f) pontja szerinti szerv akkor vehet részt, ha jogi személyiséggel rendelkezik.

2. § (1)5 Európai területi társulás **elsődlegesen gazdasági tevékenység folytatása céljából nem alapítható, közhatalmi tevékenységet nem végezhet.**

(2) A helyi önkormányzat

a) költségvetési szerve európai területi társulásban való részvételéhez történő hozzájárulás a képviselő-testület át nem ruházható hatásköre,

b) európai területi társulásban való részvételről szóló képviselő-testületi döntés a jogi személyiséggel rendelkező társulásra ruházható át.

(3) Az európai területi társulásban a helyi önkormányzat, a helyi önkormányzat jogi személyiséggel rendelkező társulása és a helyi önkormányzat költségvetési szerve felelőssége nem haladhatja meg vagyoni hozzájárulásának mértékét (**korlátolt felelősség**).

(4) Ha az európai területi társulás tevékenysége, működése megfelel a külön törvényben előírt, a közhasznúság megállapítására vonatkozó feltételeknek, **az európai területi társulás közhasznú jogállást szerezhet.**

ÁLTALÁNOS RÉSZ

Az EGTC-rendelet a közösségi jog része: minden tagállam el kell, hogy ismerje az adott EGTC-t **önálló jogi személynek**. Az EGTC **működését nemzeti és uniós jog védi**. Nincs szükség bilaterális megállapodásokra: a valamelyik tagállamban székhellyel rendelkező EGTC azonnal megkezdheti működését minden jóváhagyott tag területén. **Összefoglalva: az EGTC helyi, regionális érdekeket jelenít meg, uniós szintű szervezet.** Ez a kettősség páratlanul hatékonyá teszi a működését.

Az EGTC egy rendkívül **flexibilis eszköz**. Könnyen igazítható a változó igényekhez, nem egy merev struktúra. Ha egy fejlesztési program megvalósításakor új tényezők merülnek fel, az EGTC céljai, döntéshozatali módszere, intézményei átalakíthatóak.

Az EGTC a **területfejlesztési programok forrásainak fogadására a legalkalmasabb eszköz**.

Formai adottságainál fogva jóval kedvezőbben juthat ilyen támogatásokhoz, mint bármilyen más együttműködés. Ez amiatt van így, hogy egy EGTC automatikusan teljesíti a közös projektekkel szembeni elvárásokat, **tartós intézményi együttműködésként garantálja a projektek eredményeinek fenntartását**, a közös finanszírozást. Az EGTC-k pályázataiban esetében nem kell alkalmazni a Lead Partner elvet (*Vezető Partner Elv*) sem. Mindez azt eredményezi, hogy az EGTC már eleve magasabb pontszámmal indul a pályázatokon, mint más partnerségek.

Az EGTC-k különösen látható módon jelenítik meg az **európai közösség lényegi célkitűzéseit**: a **határok átjárhatóságát**, az **európai népek békés, partneri együttműködését**, a **regionális különbségek csökkentését**, az **esélyegyenlőség erősítését**, az **európai sokszínűség megőrzését**.

EURÓPAI TERÜLETI TÁRSULÁS – ETT/EGTC

Mi volt az Európai Unió célja az Európai Területi Társulás létrehozásával?

A területi együttműködések nem voltak hatékonyan megvalósíthatóak a szabályozás hiánya, illetve az eltérő tagállami szabályozás miatt. A Régiók Bizottsága ezért a helyi szereplők együttműködésének megkönnyítése és az uniós források hatékonyabb felhasználása érdekében kezdeményezte egy **új európai jogi eszköz**, az ETT (angolul EGTC) létrehozását.

Az Európai Unió 2006-ban teremtett lehetőséget arra, hogy az uniós források felhasználásának hatékonysága, a már meglévő, vagy jövőbeni **együttműködések sikeressége érdekében** a tagok egy **jogi személyiséggel rendelkező csoportosulást, Európai Területi Társulást hozzanak létre**.

Az **EGTC** mozaikszó, az European Grouping for Territorial Cooperation, azaz az **európai területi együttműködési csoportosulás** rövidítése. A határon átnyúló, **transznacionális** és a régiók közötti **együttműködések** is megvalósíthatóak az új eszköz keretében.

Magyarországon 2007. augusztus elsejétől olyan non-profit csoportosulások hozhatóak létre, amelyek **két vagy több tagállam önkormányzatai, helyi, regionális szereplői közötti együttműködés sikerességét hivatottak biztosítani**.

A 2010. évi CXXVI. törvény az európai területi együttműködési csoportosulás nevet (angolul EGTC) az európai területi társulás névre változtatta.

Mi az ETT/EGTC?

Új lehetőség önkormányzatoknak, régióknak és államnak, hogy határon átnyúló, **transznacionális** vagy régiók közötti **együttműködést hozzanak létre más tagállam ezen szereplőivel** és így valósítsák meg közös céljaikat.

Célja a megkülönböztetés-mentesség: a helyi szereplők a határon belül és a határ két oldalán ugyanazon lehetőségekkel bírjanak.

Az EGTC az Európai Unió első olyan jogi eszköze, mely **jogi személyiséget és -keretet nyújt az európai önkormányzatok és régiók együttműködésére, az uniós támogatások hatékony felhasználására**.

A csoportosulás legalább két tagállam szereplőit (helyi önkormányzat, regionális hatóság vagy az állam) fogja közös szervezetbe. **A székhely szerinti állam joga alkalmazandó a csoportosulás jogviszonyaira.** Az EGTC jogi személyiséggel és teljes jogképességgel rendelkezik, **önálló jogalanyként léphet fel.** A csoportosulás saját költségvetéssel, szervezettel és szerződő képességgel rendelkezik, ingó, ingatlan vagyont szerezhet, bíróság előtt eljárhat.

A tagok közösen választják meg az igazgatót, illetve hozzák létre a tagok képviselőiből álló közgyűlést.

AZ ETT/EGTC ALAPÍTÁSÁNAK FOLYAMATA

Kik alapíthatnak csoportosulást?

A Rendelet szerint **tagállamok, regionális hatóságok, helyi hatóságok és a közbeszerzési irányelv szerinti közjogi intézmények**, illetve **ezek társulásai** alapíthatnak Európai Területi Társulást. A hazai szabályozás a közbeszerzési törvény ajánlatkérői körébe tartozó szervezetek számára teszi lehetővé a részvételt, melyek az alábbiak:

- a minisztérium, a Miniszterelnöki Hivatal, a központosított közbeszerzés során ajánlatkérésre feljogosított szervezet;
- az állam, a központi költségvetési szerv, valamint a külön törvény alapján biztosított működési keret terhére lefolytatandó beszerzések tekintetében részjogkörű költségvetési egysége a fejezet felügyeletét ellátó szerv vezetőjének engedélyével, az alaptevékenysége ellátásához szükséges beszerzések tekintetében az elkülönített állami pénzalap kezelője, a társadalombiztosítási költségvetési szerv;
- az országos kisebbségi önkormányzat, az országos kisebbségi önkormányzati költségvetési szerv;
- a helyi önkormányzat, a helyi kisebbségi önkormányzat, a települési önkormányzatok társulása, a helyi önkormányzat által a helyben központosított közbeszerzés keretében ajánlatkérésre kizárólagosan feljogosított szervezet, a helyi önkormányzati költségvetési szerv, a helyi kisebbségi önkormányzati költségvetési szerv, a területfejlesztési önkormányzati társulás, a megyei területfejlesztési tanács, a térségi fejlesztési tanács, a regionális fejlesztési tanács;
- a közalapítvány;
- a Magyar Nemzeti Bank, a Magyar Nemzeti Vagyonkezelő Zrt., a Magyar Fejlesztési Bank Részvénytársaság, a Magyar Távirati Iroda Részvénytársaság, a közszolgálati műsorszolgáltatók, valamint az a közműsor-szolgáltató, amelynek működését többségi részben állami, illetőleg önkormányzati költségvetésből finanszírozzák, továbbá az Országos Rádió és Televízió Testület;
- az a jogképes szervezet, amelynek létrehozataláról jogszabály rendelkezik, meghatározva a szervezet által ellátandó feladatot, az irányítására, illetőleg az ellenőrzésére, valamint a működésére vonatkozó szabályokat, feltéve, hogy egy vagy több állami szervezet, illetőleg az Országgyűlés vagy a Kormány meghatározó befolyást képes felette gyakorolni, vagy működését többségi részben egy vagy több ilyen szervezet (testület) finanszírozza;
- az a jogi személy, amelyet közérdekű, de nem ipari vagy kereskedelmi jellegű tevékenység folytatása céljából hoznak létre, illetőleg amely ilyen tevékenységet lát el, ha e bekezdésben meghatározott egy vagy több szervezet, illetőleg az Országgyűlés vagy a Kormány meghatározó befolyást képes felette gyakorolni, vagy működését többségi részben egy vagy több ilyen szervezet (testület) finanszírozza;
- az a jogképes szervezet, amelyet állami szervezet (ide nem értve az államot) az alaptevékenysége ellátására hoz létre, és ha ilyen szervezet felett meghatározó befolyást képes gyakorolni.

Nem EU tag országok jogalanyai szintén részt vehetnek csoportosulásban, amennyiben a harmadik ország jogszabályai vagy a tagállamok és a harmadik országok közötti megállapodások lehetővé teszik.

Hogyan hozható létre ETT magyarországi székhellyel?

Az együttműködő partnereknek a székhely ország kiválasztása után el kell készíteniük az **Egyezmény** és az **Alapszabály** tervezetét. A kötelező tartalmi elemekről a 1082/2006/EK Rendelet (a továbbiakban: R.) 8. és 9. cikk és a 2007. évi XCIX. törvény (a továbbiakban: Tv.) rendelkezik, annak tartalommal való kitöltéséhez a jogi képviselő igénybevétele a későbbi problémák elkerülése érdekében ajánlott, később a nyilvántartási eljárás során kötelező lesz.

A csoportosulásban minden tag részvételét a saját tagállami jóváhagyó szerv engedélyezi. Magyarországon a jóváhagyást a közigazgatási és igazságügyi miniszter adja meg. A kérelemhez csatolni kell a felettes szerv hozzájárulását és az egyezmény és az alapszabály tervezetét. (Részletek: 16/2010. (XII. 15.) KIM rendelet)

A jóváhagyást követően a Fővárosi Bíróság nyilvántartásba veszi az ETT-t (EGTC-t), amennyiben a megalakuláshoz szükséges feltételek fennállnak és a tagok csatolták a szükséges dokumentumokat (Tv. 5. §).

Milyen lehetséges célokra lehet csoportosulást alapítani?

Közlekedés, környezetvédelem, oktatás, nevelés, egészségügy, elsősegély, energia-felhasználás, innovációs eszközök, K+F, kultúra, munkahelyteremtés és fejlesztés, szociális szolgáltatások, turizmus, sport, mezőgazdaság.

Milyen források felhasználásával érhetők el a célok?

Tevékenységeiket, céljaikat az **EU** által társfinanszírozott **alapok** keretében, **állami támogatással** vagy **saját forrásból** is megvalósíthatják.

Előnyök

Az ETT-re vonatkozó szabályozás az összes EU tagállamban alkalmazandó, így **bárhol létrehozható csoportosulás ugyanazon feltételekkel.**

Jogi személyiséggel, a legteljesebb jogképességgel rendelkeznek, saját költségvetése, személyzete és szerződési képessége van.

Határmenti, határon átnyúló, régiók közötti, testvérvárosi, **transznacionális együttműködés** egyaránt megvalósítható a keretében.

Az együttműködési lehetőségek valamennyi fajtáját lefedi: **EU programok menedzselése, EU projektek megvalósítása vagy EU támogatás nélküli együttműködések.**

Nem EU tagállamok jogalanyai is részt vehetnek.

JÓVÁHAGYÁS - Közigazgatási és Igazságügyi Minisztérium

Jóváhagyási eljárás

Az **EGTC tagi hozzájárulás iránti kérelmeket a Közigazgatási és Igazságügyi Minisztériumhoz** (miniszterhez) **kell benyújtani**. A kérelem elbírálása a Ket-ben foglalt 30 napos határidő szerint zajlik. A hiánypótlásra legfeljebb 10 napos határidőt kell biztosítani, amely határidő további 10 nappal meghosszabbítható. A közigazgatási és igazságügyért felelős miniszter döntése ellen a Fővárosi Bíróságnál lehet jogorvoslattal élni. A kereseti kérelmet a döntés kézhezvételétől számított 30 napon belül a Közigazgatási és Igazságügyi Minisztériumhoz 3 példányban kell benyújtani.

A fővárosi és megyei kormányhivatalokról, valamint a fővárosi és megyei kormányhivatalok kialakításával és a területi integrációval összefüggő 2010. évi CXXVI. törvény az európai területi együttműködési csoportosulásról (a továbbiakban: ETT) szóló 2007. évi XCIX. törvényt is módosította. A törvénymódosítás 2010. december 4-én lépett hatályba. A törvényhez kapcsolódó, az egyes miniszterek, valamint a Miniszterelnökséget vezető államtitkár feladat- és hatásköréről szóló 212/2010. (VII.1.) Korm. rendelet és a bírósági ügyintézők által ellátható egyes feladatokról szóló 56/2008. (III. 26.) Korm. rendelet módosításáról szóló 283/2010. (XII. 15.) Korm. rendelet, illetve az európai területi együttműködési csoportosulással kapcsolatos jóváhagyási eljárás részletes szabályairól szóló 16/2010. (XII. 15.) KIM rendelet 2010. december 16. napján lépett hatályba.

2010. december 16. napjától az ETT tagi jóváhagyás iránti kérelmeket a Fővárosi Bíróság helyett a mindenkor közigazgatás-fejlesztésért felelős miniszterhez, azaz jelenleg a közigazgatásért és igazságügyért felelős miniszterhez kell benyújtani. A kérelem elintézésére a közigazgatási hatósági eljárás és szolgáltatás általános szabályairól szóló 2004. évi CXL. törvény (továbbiakban Ket.) alapján kerül sor.

A jóváhagyó hatósághoz érkező kérelemnek a Ket-ben meghatározottakon túl tartalmaznia kell az európai területi társulás tervezett nevét, székhelyét, célkitűzéseit és feladatait. A kérelemhez csatolni kell az ETT egyezmény és alapszabály jogi képviselő által ellenjegyzett tervezetét, illetve ha azok nem magyar nyelven készültek, azok magyar nyelvű fordítását. Továbbá csatolni szükséges a lent felsorolt szervezetek esetén az alább részletezett hozzájárulásokat is.

SZABÁLYOZÁS

Unió jogszabály: 1082/2006/EK Rendelet

Hazai jogszabály: 2007. évi XCIX. törvény

16/2010. (XII. 15.) KIM rendelet

18/2012. (III. 22.) KIM rendelet

Egyéb, kapcsolódó jogszabályok

Az Európai Parlament és a Tanács 1080/2006/EK Rendelete

Az Európai Parlament és a Tanács 1081/2006/EK Rendelete

Az Európai Tanács 1083/2006/EK Rendelete

Az Európai Tanács 1084/2006/EK Rendelete
255/2006. (XII.8.) Korm. rendelet
281/2006. (XII.23.) Korm. rendelet

Hozzájárulás

A jóváhagyó hatásához beérkező **kérelmekhez** az alábbi kérelmezők esetében **a felettes szerv hozzájáruló nyilatkozatát is csatolni kell** arra nézve, hogy az Egyezmény és Alapszabály – javaslat alapján európai területi társulásban a kérelmező tagként részt vehet.

A Miniszterelnökség, illetve a minisztérium kérelmező esetén a **Kormány**, központosított közbeszerzés során ajánlat kérésre feljogosított szerv kérelmező esetén a **felügyeleti szerv**, a fentieken kívüli központi költségvetési szerv esetén a költségvetési szerv felügyeleti szerve jogosult megadni a hozzájárulást.

Az elkülönített állami pénzalap kezelő kérelmező esetén az elkülönített állami pénzalappal való rendelkezésre jogosult, felhasználásért felelős **miniszter** hozzájárulását kell becsatolni. Társadalom biztosítási költségvetési szerv kérelmező esetén a szükséges hozzájárulást az irányító miniszter adja meg.

Ügyészi szervek, illetve az Országos Kriminológiai Intézet kérelmező esetén a hozzájárulást a **legfőbb ügyész** adja meg.

Abban az esetben, ha a kérelmező országos vagy helyi kisebbségi önkormányzati költségvetési szerv, illetve helyi önkormányzati költségvetési szerv, a **közügyülés vagy a képviselő-testület** hozzájárulását tartalmazó határozat kivonatát kell becsatolni, arra vonatkozóan, hogy a kérelmező európai területi társulásban tagként részt vehet.

Helyi, vagy kisebbségi önkormányzat kérelmező esetében az európai területi társulásban való részvételről szóló képviselő – **testületi, vagy közgyűlési döntést** tartalmazó határozat kivonatát kell becsatolni.

Nyilvántartás

A jogszabályi változások következtében a jóváhagyott ETT tagokról a Közigazgatási és Igazságügyi Minisztérium vezet nyilvántartást.

A nyilvántartás adatai - beleértve az alapszabály és egyezmény tervezeteket – nyilvánosak, azok az interneten a korlátozás nélkül megismerhetők. A nyilvántartás az alábbi adatokat tartalmazza:

- a jóváhagyással rendelkező kérelmező neve, székhelye
- az európai területi társulás neve, székhelye,
- az európai területi társulás célkitűzése és feladatai
- a jóváhagyás megadásáról rendelkező határozat jogerőre emelkedésének időpontja

A Fővárosi Bíróság továbbra is vezeti a már bejegyzett európai területi társulásokról a nyilvántartását. Ez a nyilvántartás a jogszabályi változásoknak köszönhetően szintén az interneten is hozzáférhető.

További változások

A jogszabályi változás következtében az európai területi társulások annyiban végezhetnek vállalkozási tevékenységet, amennyiben az a térség versenyképességének előmozdítását szolgálja és az az európai területi társulás célját nem veszélyezteti.

Nagykőrös, 2014. május

Készítette:

Mészáros István
programvezető